

Stilla natur. Ingen kunde måla träd som Oskar Bergman

Konst | Måleri

Stilla natur
Oskar Bergman
THIELSKA GALLERIET,
SJÖTULLSBACKEN 8. TOM 20 AUGUSTI

Modernismen var inget för Oskar Bergman, han förblev sin lyriska stil trogen livet ut. Påverkad av Swedenborg sökte han det meditativa och drömska i naturen. Thielska Galleriet lyfter fram honom ur skuggorna.

Man kan inte påstå att Oskar Bergman (1879–1963) är bortglömd direkt, men nog har det varit alltför tyst om honom efter bortgången för sextio år sedan.

Senaste minnesutställningen var 1991 på Millesgården och fortfarande finns det bara två utgivna böcker om den mycket produktive målaren (mest akvareller), tecknaren och grafikern. Den ena från 1940, är skriven av konstnären och konstkritikern Otto G Carlsund, också han lite undanskuffad i den svenska konsthistorien. Den andra från 1967, är författad av Martin Strömberg och något av en klassiker på loppisar.

Thielska Galleriets omfattande utställning kommer således inte en dag för tidigt och kan förhoppningsvis introducera Bergman och hans konst, med alla dess noggrant tecknade träd, för nya generationer. Och påminna

dem som kanske glömt vilken fin konstnär han var.

Jo, nog finns det träd, särskilt björkar, så det räcker och blir över. Blommor likaså. Människor är mer sällsynta och djur finns knappt alls (på Thielska kunde jag räkna till en katt och en ko). Men inte bara natur, han var bra på hus och stadsmiljöer också.

Att Oskar Bergman nu ställs ut på Thielska är följdriktigt då bankiren, industrimannen, konstsamlaren och mecenaten Ernest Thiel (1859–1947) köpte så många verk att Bergman nu är en av de mest representerade i samlingen.

Thiel stöttade honom redan från början. 1901 köpte han en

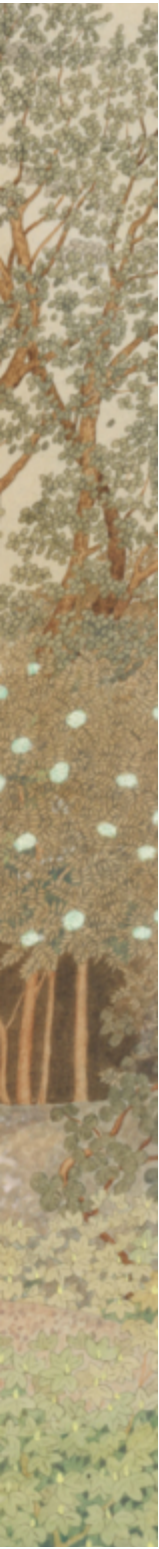
teckning för trettio kronor och strax därefter blev Bergman erbjuden en plats i paret Thiels konstnärshem Neglinge i Saltsjöbaden. Bergman kom att bo där i perioder, fram till att paret tröttnade på att stödja stökiga unga konstnärer och stängde hemmet för gott 1905.

Thiel finansierade också resor till Italien men Bergman var förstas inte enbart beroende av bankirens välvilja. Redan på debuten i Konstnärshuset 1905, till-

sammans med kompisarna Ivar Arosenius, Arvid Jacobson och Gerhard Henning, sålde han bra och fick god kritik. Det stora genombrottet kom 1912, när han för andra gången ställde ut på Hallins Konsthandel. Hyllningar av den inflytelserika konstkritikern August Brunius och den finska konstnären Aksel Gallen-Kallela gav eko.

Vid den här tiden hade Bergman, som så många andra, tagit intryck av den japanska konsten.

”Idylliska, javisst, men också mystiskt meditativa i deras stilla och tysta framtoning.”

Oskar Bergman,
”Lyriskt landskap”,
1912. Akvarell.
Foto: Thielska
Galleriet

Oskar Bergman, ”Re-
flexer”, 1905. Blyerts,
pastell, tusch på pap-
per. Foto: Thielska
Galleriet

Oskar Bergman,
”Snöfall över
skärgård”, 1962.
Foto: Per Myrehed

Oskar Bergman,
”Björkar och vit-
sippor”, 1946.
Foto: Per Myrehed

Oskar Bergman,
”Nymåne”, 1910.
Akvarell. Foto:
Thielska Galleriet

Japonismen blev ett begrepp och anammades inte minst av Gustaf Fjæstad och de andra i den värmländska Rackstadgruppen (också de stöttade av Ernest Thiel).

Fjæstad är ett av flera konstnärarnamn som dyker upp i huvudet vid vandringen i Thielskas små salar med tätt hängda verk. John Bauer och Roland Svensson är två andra. Frågan vilken konstriktningsgrupp han kan hänföras till är inte helt lätt att besvara. Jag ser naturalism och symbolism, men också naivism och realism. Jag ser även hur det detaljerade tecknandet, som ligger till grund för bilderna, kan få det realistiska avbildandet att bli drömskt och överkligt, ibland

sagolikt och nästan surrealistiskt.

Mest av allt ser jag många underbara akvareller och teckningar i fina ramar. Idylliska, javisst, men också mystiskt meditativa i deras stilla och tysta framtoning. Bergman var ju djupt påverkad av filosofen och mystikern Emanuel Swedenborg och hans tankar om att allting himmelskt avspeglas här på jorden.

Det är tydligt att Oskar Bergman gick sin egen väg, ibland en bred och av publiken uppskattad sådan, ibland en mer undanskymd. Han levde familjeliv i Saltsjöbaden men reste också mycket. Stockholm (med dess skärgård), Bohuslän, Skåne, Gotland och Italien besöktes

regelbundet i jakt på nya motiv.

Modernismen var inget för honom och han kom aldrig – även om han umgicks med tidens berömda konstnärsgrepp – att ingå i någon konstnärsgrupp. Träden förblev ett älskat och lättsålt motiv och hans konst genomgick inga genomgripande förändringar. Jämför man de första teckningarna, från tidigt nittonhundratals, med den sista signerade akvarellen, ”Snöfall över skärgård”, målad 1962, är det ett påfallande konsekvent och sammanhållet konstnärskap som det inte vuxit någon mossa på.

Dan Backman
konst@svd.se